

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ, OPERATÍV ASZÁLY- ÉS VÍZHIÁNY- ÉRTÉKELÉS

2019. június

– kivonat –

Készítette:

az

Országos Vízügyi Főigazgatóság
Vízrajzi és Vízgazdálkodási Főosztály
Vízrajzi Osztálya

és az

Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság

Budapest, Szeged
2019. június 12.

1. HELYZETÉRTÉKELÉS

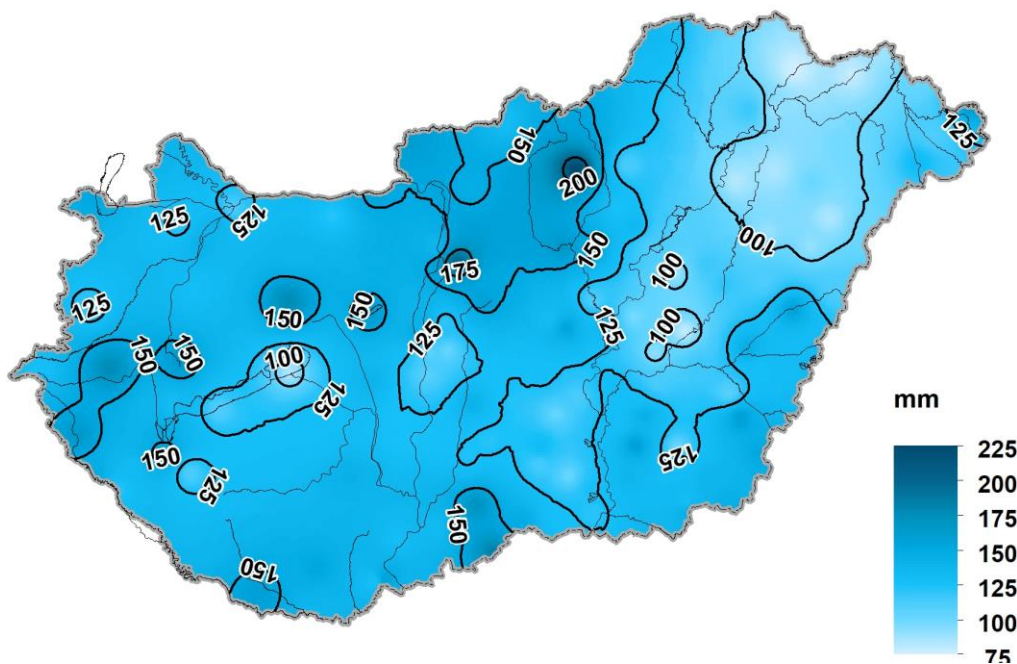
Csapadék

2019 májusában a rendelkezésre álló adatok szerint az ország területére lehullott csapadék mennyisége 81 mm (Sárospatak) és 222 mm (Kékestető) között alakult. Az országos területi átlagérték 129 mm volt, ami 70 mm-rel (119%-kal) volt magasabb a viszonyítási időszak (1971-2000) május havi átlagánál.

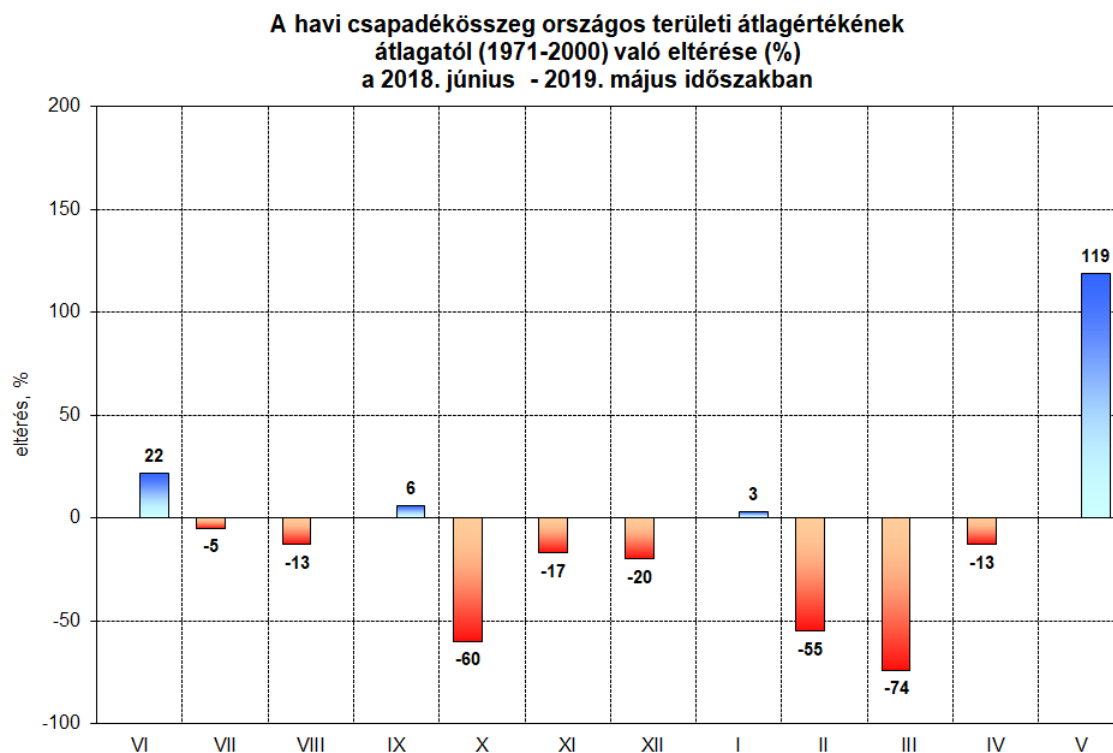
Májusban az ország egész területén az éghajlati átlagnál több csapadék hullott. Az átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadéktöbblet Budapest térségében fordult elő.

Országos áttekintésben a májusi átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadéktöbblet (139 mm) Budapest-Pestszentlőrinc állomáson jelentkezett.

A 2019. május havi csapadékösszeg területi eloszlása

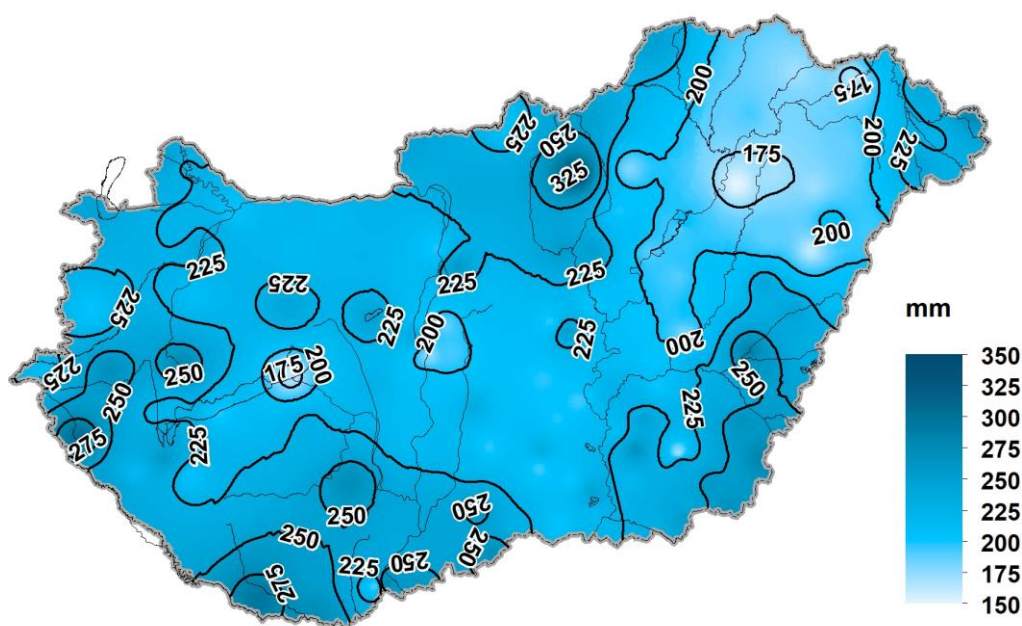

Az alábbi szövegközi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének a sokévi átlagtól való relatív eltérését.

A 2019. január-május időszakban lehullott csapadék mennyisége 151 mm (Folyás) és 337 mm (Kékestető) között alakult, az országos területi átlagérték 223 mm volt, ami az időszakos átlagnál 26 mm-rel (13%-kal) több. Az öt havi csapadékösszeg az ország területén – a Közép- és Dél-Dunántúl egyes körzeteinek, valamint a Miskolc-Debrecen vonaltól északkeletre eső országrész kivételével – meghaladta az időszakos éghajlati átlagot. Országos áttekintésben az átlaghoz viszonyított legnagyobb 5 havi csapadékhiány (41 mm) Folyás, a legnagyobb csapadéktöbblet (104 mm) Szeghalom állomáson jelentkezett.

**A 2019. január - május havi csapadékösszeg
területi eloszlása**

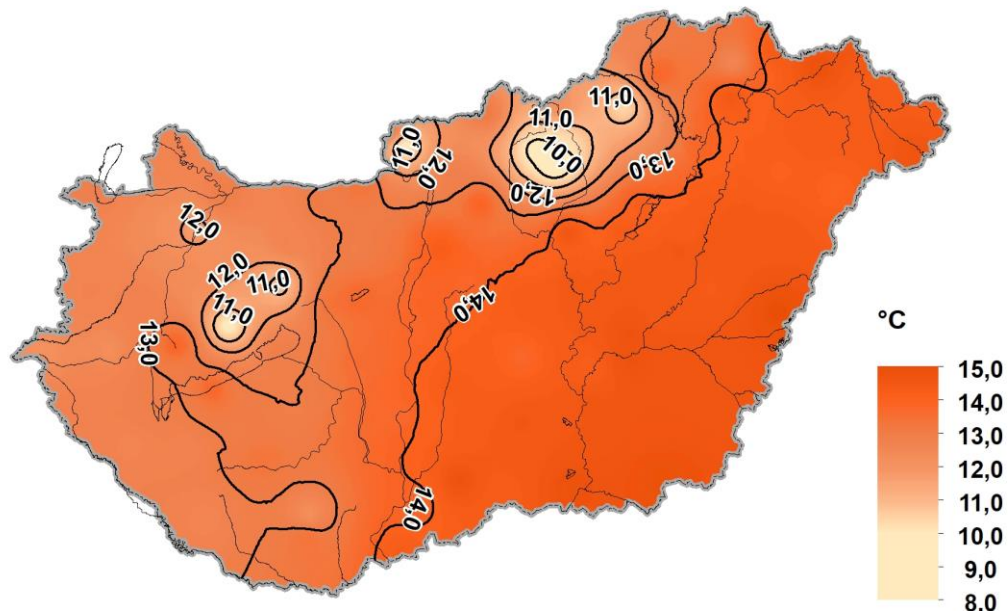

Léghőmérséklet

A május havi középhőmérséklet $8,3^{\circ}\text{C}$ (Kékestető) és $15,1^{\circ}\text{C}$ (Körösszakál) között alakult, az országos területi átlagérték $13,5^{\circ}\text{C}$ volt, ami a sokévi (1971-2000) májusi átlagtól $2,0^{\circ}\text{C}$ -kal maradt el.

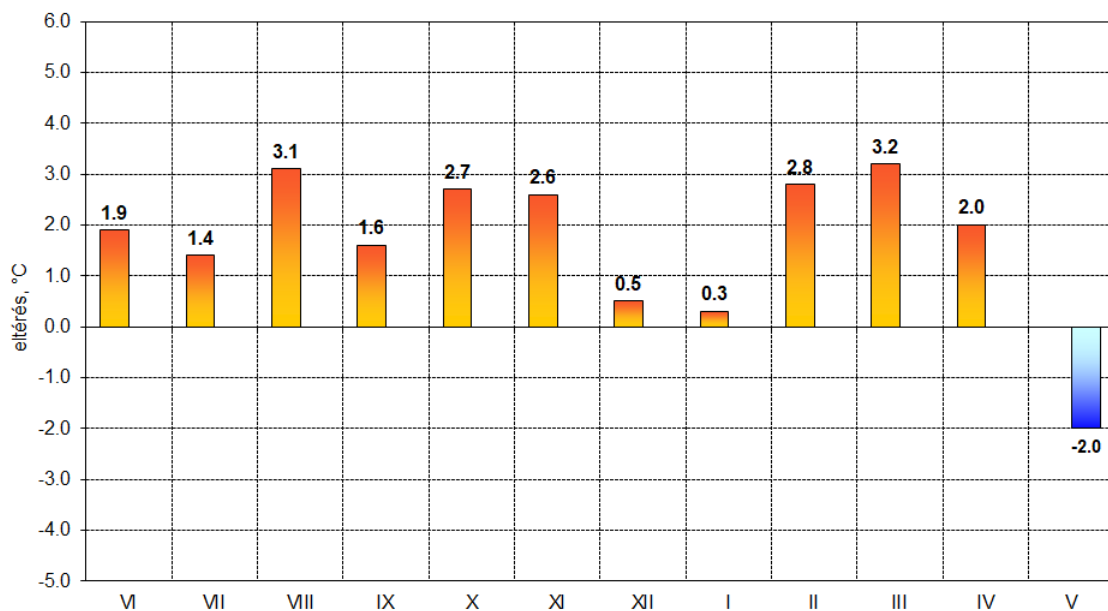
A havi középhőmérséklet átlaghoz viszonyított legnagyobb negatív eltérése ($3,8^{\circ}\text{C}$) Tés állomáson jelentkezett.

A 2019. május havi középhőmérséklet területi eloszlása

Az alábbi szövegtáblában a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének a sokévi átlagtól való eltérését.

A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének
átlagtól (1971-2000) való eltérése (°C)
a 2018. június - 2019. május időszakban

Talajnedvesség

A 300 m-nél alacsonyabb területeken a talajok legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma májusban az egy hónappal korábbi állapothoz képest számottevően növekedett. A nedvességtartalmat ebben a mélységi régióban május végén a 90-100% közötti, a Dél-Dunántúl egyes körzeteiben a túltelítet állapotra jellemző 100% feletti telítettségi értékek jellemezték.

A 20-50 cm közötti talajréteg nedvességtartalma májusban a 300 m-nél alacsonyabb területeken az egy hónappal korábbi állapothoz képest számottevően növekedett. A talajréteg nedvességtartalmát május végén a 85-100% közötti telítettségi értékek jellemezték.

Az 50-100 cm-es talajréteg nedvességtartalma májusban a 300 m-nél alacsonyabb területeken alig változott. Ennek a talajrétegnek a nedvességtartalmát a hónap végén a 60-100% közötti telítettségi értékek jellemezték.

Talajvíz

Májusban a síkvidéki területek jelentős részén, változatos területi eloszlásban emelkedett a talajvízszint. Az emelkedés mértéke az érintett térségek legnagyobb részén kisebb volt 25 cm-nél. A Nyírség területén, a Duna-Tisza köze alacsonyabban fekvő térségeiben és a Mezőföldön azonban többnyire csak néhány cm emelkedés mutatkozott. 25 cm-nél nagyobb emelkedés a Felső-Szigetközben, a Mezőföld északi peremterületén, a Dráva-menti sík déli-délkeleti részén és az Alföld egyes körzeteiben mutatkozott. A legnagyobb, (>100 cm) eltérés a Felső-Szigetköz Duna-menti sávjában jelentkezett. Csökkenés mutatkozott a Kisalföld területének számottevő részén (néhány cm, kisebb területrészeken 10-25 cm), a Dráva-menti sík és a Mezőföld egyes körzeteiben (0-10 cm), a Duna-Tisza közén a Hátság területének csaknem egészén (0-10 cm).

Az 1971-2000. közötti időszak május havi átlagértékénél alacsonyabban helyezkedett el a talajvíztükör csaknem valamennyi síkvidéken. A legjelentősebb (200-300 cm, helyenként azt meghaladó) eltérések továbbra is a Duna-Tisza köze északnyugati és délkeleti részén, valamint a déli országhatár mellett, továbbá a Mátra előterében és a Nyírség (Északkelet-Nyírség, Közép-Nyírség) egyes körzeteiben mutatkoztak.

A viszonyítási időszak átlagértékénél magasabb talajvízszint csak elszórtan, kisebb területrészeken fordult elő a Kisalföldön, a Mezőföldön, a Duna-Tisza közén és a Tiszántúlon. Az eltérések többnyire a 0-50 cm értéktartományba voltak sorolhatók, azonban kisebb körzetekben (Bácskai-löszös sík, Nagy-Sárrét, Kis-Sárrét) 100 cm-es értékek is előfordultak.

A síkvidékek területi átlagában a talajvíztükör 2019. május hónapban az 1971-2000. közötti időszak május havi átlagértékénél ~80 cm-rel alacsonyabban helyezkedett el.

Operatív aszály- és vízhiány értékelés

Az átlagosnál számottevően csapadékosabb és hűvösebb májusi időjárás végre enyhíteni tudta a kialakult vízhiányt, a hónap közepére megszűnt a stresszhelyzet.

Vízháztartási szempontból rendkívül kedvező állapot alakult ki az ország teljes területén, nemcsak a beszivárgáshoz, hanem a feltöltődéshez is elegendő csapadék hullott.

A talaj felső 45 cm-ének nedvességtartalma jelentősen nőtt, az alsó szenzorok átnedvesedése is több helyen megkezdődött, a talaj nedvességtartalékai az időszaknak megfelelőek, a korábbi közel kéthavi hiány megszűnt.

Átlagos júniusi időjárás esetén a talajok víztartalékai elegendőek a jelentős vízhiány elkerüléséhez, az átlagosnál csapadékszegényebb júniusi időjárás esetén a felső talajrétegek gyorsabb kiürülése mehet végbe, aminek következményeként a kárelhárítási tevékenység folytatására lehet szükség.

Belvízi helyzetértékelés

2019 májusában országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 141,36 millió m³ volt, ami 32,63 millió m³-rel (30%-kal) haladta meg az előző havi értéket. A május havi vízforgalom részben a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A hónap folyamán – országos összesítésben – belvízelöntés 10568 ha volt, ezen belül legnagyobb arányban a győri és a gyulai Igazgatóság működési területén fordult elő.

A tározókban visszatartott víz mennyisége 2019 májusában országos összesítésben az egy hónappal korábbi értékhez képest 15,70 millió m³-rel (22%-kal) növekedett.

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2019. május 12-én kiadott hosszú távú meteorológiai előrejelzése szerint júniusban és júliusban átlagosnál melegebb és kissé szárazabb, augusztusban pedig az átlagosnál melegebb és szárazabb időjárás valószínűsíthető.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékekben várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet [°C]	Havi csapadékösszeg [mm]
június	18,7 – 20,6 (18,6)	45– 95 (75)
július	20,9 – 23,3 (20,4)	35 – 75 (64)
augusztus	20,8 – 22,7 (20,0)	30 – 65 (61)

Az OMSZ 2019. június 12-én kiadott középtávú időjárás-előrejelzése szerint a következő 10 napos időszakban az átlagosnál melegebb, mérsékeltén változékony, nyári időjárásra lehet számítani. Az időszak második harmadában többször és többfelé várható eső, ezt követően

a csapadékhajlam fokozatosan csökken. A napi középhőmérsékletek az időszak első harmadában előreláthatólag jelentősen meghaladják az időszakos átlagot. Ezt követően átmeneti lehűlés valószínű, a napi középhőmérsékletek ekkor sem csökkennek az időszakos éghajlati átlagértékek alá. Az időszak harmadik harmadában ismét erőteljes melegedés valószínű.

Vízháztartási előrejelzés

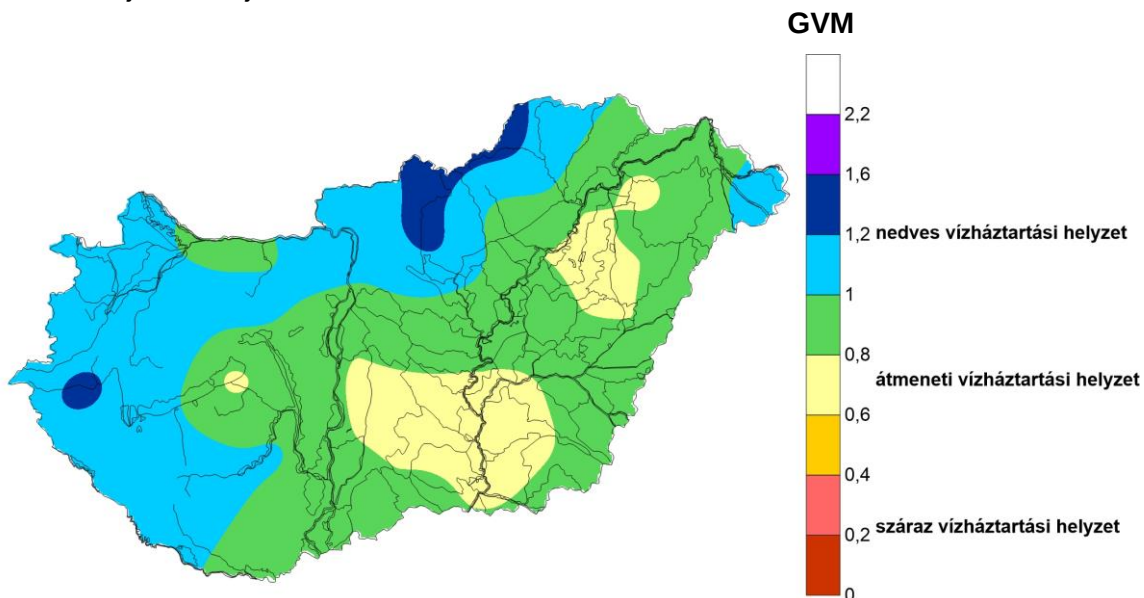
Május végén előző év azonos időszakához képest országos viszonylatban a jelentős az átlagosnál lényegesen nedvesebb májusi időjárás miatt nagyon hasonló vízháztartási helyzet volt jellemző

A júniusra előrejelzett az átlagosnál melegebb és kissé szárazabb időjárás következtében az ország legnagyobb részén átmeneti vízháztartási helyzet prognosztizálható. Kivételt az északi országrészben, valamint a Dunántúl nyugati felén kisebb körzetek képeznek, ahol nedves vízháztartási helyzet várható. Az Alsó-Tisza vidéken pedig száraz vízháztartási helyzet is előfordulhat

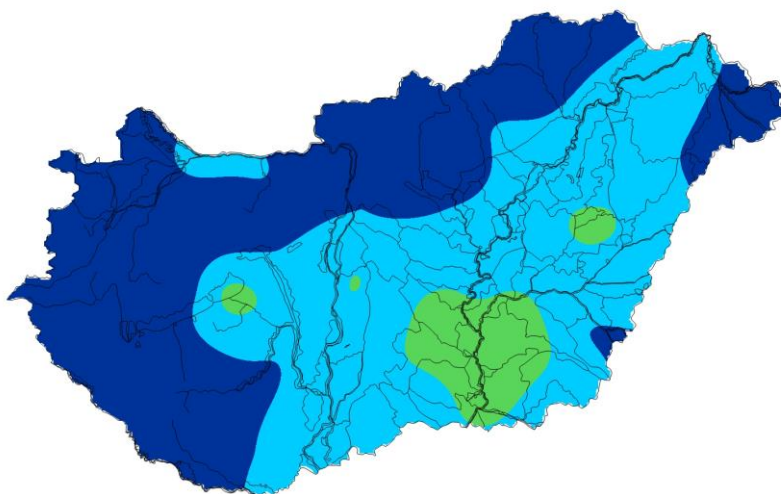
A következő ábrákon időjárási forgatókönyvenként szemléltetjük a júniusi vízháztartási helyzet várható alakulását.

Átlagosan csapadékos
júniusi időjárás esetén

Az átlagosnál csapadékosabb
júniusi időjárás esetén

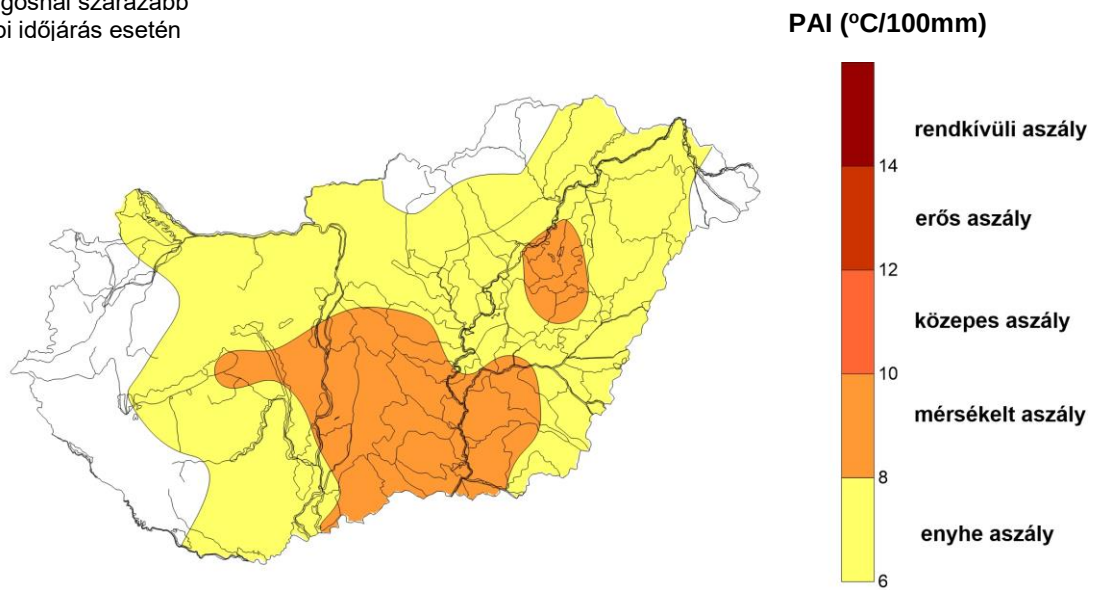

Aszály előrejelzés

A május hónapban hullott jelentős mennyiségű csapadék hatására a korábban kialakult aszályhelyzet megszűnt, és a távolabbi kilátások is kedvezőbben alakulnak. A jelenlegi helyzetben az aszályindex 10 feletti értékeinek előfordulása már nem várható.

Az aszály enyhe és mérsékelt fokozatával (PAI=6,0-10,0) számolhatunk az ország nyugati részének, az Északi-középhegység keleti felének és az északkeleti határ térségének kivételével. Az aszályindex országos átlaga valószínűleg ekkor 7,0 körül alakul.

Az átlagosnál szárazabb
további időjárás esetén

Az „Integrált vízháztartási tájékoztató, operatív aszály- és vízhiány értékelés” című kiadványt a BM 45/2014. (IX. 23.) rendelet 1.§ (1) c), d), e), (2) és a 3.§ (3) j) alapján havi rendszerességgel az Országos Vízügyi Főigazgatóság – az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság bevonásával – készíti el és adja ki.